

צומוד אמריקני לא פחות חשוב מהסכם

written by מאיר בן שבת | 11.06.2026

שורות אלה נכתבות זמן קצר לאחר שהנשיא דונלד טראמפ הודיע אתמול בציוצו כי ארה"ב תכה באיראן שוב, זו הפעם השלישית ברצף, "בעוצמה רבה מאוד". הפעם הוא צירף להודעתו גם איום חריג: "בשלב מסוים בעתיד הלא רחוק נשתלט על האי ח'ארג ועל מוקדי תשתיות נפט נוספים, וניטול שליטה מלאה על שווקי הנפט והגז שלה, בדומה למה שעשינו בוונצואלה [?] מהלך שמצליח נפלא בשביל ונצואלה ובשביל ארה"ב".

אולם רק ביום שני, לאחר שהוביל לעצירת ההתקפות ההדדיות בין ישראל לאיראן, אמר הנשיא טראמפ לכתבים בניו-יורק כי הסכם עשוי להתגבש "בתוך יומיים-שלושה". כמו סגנו ג'י-די ואנס, גם הנשיא שידר אופטימיות רבה לגבי חתימה קרובה על "עסקה טובה מאוד, שלא תאפשר בשום אופן נשק גרעיני".

מה גרם לשינוי בגישתו? נראה שטראמפ זיהה את משחקי המשא ומתן של האיראנים, את הביטחון העצמי ואת התעוזה הגוברת שהם מפגינים [?] לא רק בחדר הדיונים, גם בשטח. בממשל הבינו שבטהרן מפרשים כחולשה את הלהיטות האמריקנית להגיע להסכם, ולכן מקשיחים עמדות ומנסים לסחוט ויתורים נוספים.

עד כה שני הצדדים זהירים בהתנהלותם. הם נוקטים מהלכים מוגבלים ומדודים, מה שמבהיר כי שניהם רואים את הפעלת הכוח כחלק מהמשא ומתן, ולא כתחליף לו. כדי להדק את שליטתם באירועים, בווינגטון מדגישים כי העימות הצבאי הישיר לא קשור הפעם לישראל, ומנוהל כמאמץ נפרד שנועד להגן על אינטרסים אמריקניים מובהקים, להבטיח את חופש השיט הכלכלי וללחוץ על טהרן לחתום על ההסכם.

המסר שלפיו ארה"ב הצליחה להעביר בחשאי מכליות נפט דרך מצרי הורמוז נועד להציג את ארה"ב כמי שמחזיקה ביוזמה, שולטת בקצב האירועים ואינה תלויה בהסכמתה של איראן. מנגד, בטהרן מפרשים את התנהגות טראמפ דווקא כעדות נוספת ללחץ שהוא שרוי בו ולרצונו להגיע להסכם. האיראנים משדרים קור רוח, ומציגים את הגברת הלחץ האמריקני כעדות לעמידתם האיתנה מול דרישות ארה"ב במשא ומתן.

דברי טראמפ ביממה החולפת מלמדים כי החלופה שבחר היא שילוב של לחץ צבאי שיסלים בהדרגה, לצד הלחץ הכלכלי הקיים. לפעולות הצבאיות עד כה יש היגיון ברור: הפחתת יכולותיה של איראן באזור מצרי הורמוז, ושיפור התנאים לפעולות צבאיות עתידיות של ארה"ב בדרום איראן.

מבחינת ישראל, החלופה הזו טובה לאין ערוך מכל הסכם שארה"ב תוכל להגיע אליו בתנאים הנוכחיים, כשהמסטר בטהרן זחוח ובוטח ביכולותיו. גם בלי פעולה בח'ארג [?] וקל וחומר אם

פעולה כזו תצא לפועל [2] החלופה הזו מאפשרת להמשיך לשחוק עוד יכולות של המשטר. היא משדרת מסר של עמידה נחושה ואיתנה. סבלנות אסטרטגית וצמוד אמריקני [2] שפירושו דבקות לא מתפשרת במטרה [2] במזרח התיכון חשובים לא פחות מעוצמה צבאית או כלכלית.

"מה האסטרטגיה?"

כמו פזמון קבוע עולה השאלה "אבל מה האסטרטגיה?" לאחר כל התרחשות בזירות הלחימה או במגרש המדיני. המסר הסמוי הוא שהמלחמה לא מנוהלת בדרך שמובילה למטרה אסטרטגית בהירה, ארוכת טווח ובת-השגה, אלא כאוסף של מהלכים שתוחלתם לא ברורה. האמת היא שישראל יודעת מה היא רוצה, ואף פועלת להשיג זאת, אלא שהדרך לכך מפותלת ורצופת אתגרים.

"ייתכן שנחזור לעוד כמה סבבים עם איראן" [2] כך, לפי דיווחי התקשורת, אמר ראש הממשלה בנימין נתניהו לשרי הקבינט בעקבות יממת ההסלמה השבוע. האמירה נגעה בעצב רגיש בחברה הישראלית, שמטבע הדברים אינה מוכנה עוד ל"תפיסת הסבבים" לאחר 7 באוקטובר. אך דבריו של נתניהו הציגו תרחיש סביר, שאנו עלולים להיקלע אליו מול חלופות רצויות פחות.

מה ישראל רוצה? להחליש את המשטר האיראני, למנוע ממנו להשיג יכולות גרעין צבאיות וליצור תנאים שיעודדו את החלפתו. זהו היעד הראשון של ישראל גם כשהיא מביטה אל לבנון ולשאר הזירות המעסיקות אותה.

כל זמן שאיראן מונהגת בידי משטר המולות ומשמרות המהפכה, היא לא תוותר על שאיפותיה לנשק גרעיני ולהגמוניה אזורית. יתרה מכך, הלקח שלה מהמלחמה יהיה להאיץ את השגת היכולת הזו, לאחר שהבינה כי אין בידיה אמצעים אחרים שמרתיעים את אויביה מלתקוף אותה שוב בעתיד.

קשה לדעת מה מצבו האמיתי של המשטר, ועד כמה הוא קרוב לנפילה, אם בכלל. המחאות הרחבות שפרצו במדינה בינואר סיפקו עדות אותנטית למצוקה הכלכלית ולתסיסה הפנימית שצמחה בעקבותיה. בעיות היסוד של איראן ומצבה הכלכלי רק החריפו מאז, מה שלכאורה אמור להגביר את המוטיבציה של המפגינים. אלא שמנגנוני השלטון נעשו דרוכים ותוקפניים יותר כלפי ביטויי התנגדות מבית, ומתנגדי המשטר ספקניים יותר בנוגע לסיוע מבחוץ [2] מה שמקשה להעריך נכונותם להיאבק נגד המשטר.

כך או אחרת, האמצעי העיקרי לקידום השגתו של היעד הזה הוא הלחץ הכלכלי, שעלול להיפסק או להיחלש בעקבות הסכם. לא בכדי הדגיש סגן הנשיא האמריקני כי היעד המרכזי שלהם הוא טיפול בסוגיית הגרעין ופתיחת מצרי הורמוז. בדבריו הוא שיגר רמז עבה על הנכונות להתפשר בתחומים אחרים. הבהרתו של טראמפ שלא יופשרו כספים לאיראנים אלא לאחר הסכם סופי מנחמת רק במעט. אם ייחתם הסכם שישחרר לטהרן כספים, הוא יחזק את המשטר, יאפשר לו לשקם את יכולותיו בכל התחומים, וגם יסייע לארגוני הפרוקסי להשתקם.

המבחן היחיד: תקיפות בביירות

יממת ההסלמה בין ישראל לאיראן בתחילת השבוע נסובה על עניין אחד: ביירות. שלא כמו קודמיו, הסבב הזה נפתח ביוזמתה של טהרן, שהחליטה להגיב באופן לא מידתי לתקיפה הישראלית המוגבלת בדאחייה ולשגר 11 טילים בליסטיים לעבר שטחנו.

המשטר ביקש להדק כך את אחיזתו בלבנון, וגם להבטיח חסינות למרכז הכובד של חיזבאללה, הנכס החשוב ביותר שיש לו במדינה. התנהלותו סיפקה עדות נוספת לביטחון העצמי של ראשי המשטר. אפשר להעריך שהם ראו במצב הזה גם הזדמנות לשדר מסר של התאוששות ולספק הצגת תכלית שתמחיש כי חולשות העבר תוקנו. לכן הוכנסו גם החותמים לתמונה כחלק ממרכיבי התגובה.

התעקשותה של ישראל לתקוף בדאחייה כדי לשבור את הזיקה בין הזירות הייתה הכרחית. כך גם ההחלטה להגיב על שיגור הטילים מאיראן. ויתור או התקפלות מצידנו היו מתפרשים כהשלמה עם החסות שאיראן כופה על לבנון עם הזיקה שנוצרה בין שתי הזירות.

הסכמתה של וושינגטון לאפשר זיקה כזו עוד בהכרזה על הפסקת האש הראשונה שלה עם איראן, הכשירה את הדרך לדרישותיו של המשטר בנושא זה בהמשך. הריסונים שטראמפ ביקש להטיל על ישראל תרמו להקשחת עמדותיה בניגוד לאינטרס שלו. כבילת ידיה של ישראל הייתה עלולה לאפשר לחיזבאללה להתחזק על גבו של ממשל עאון ² שארה"ב וישראל חפצות ביקרו.

לאחר שאיראן וחיזבאללה הגיבו בבזז מוחלט להצהרות המאוחרות של וושינגטון על ניתוק הזירות, ואחרי שחיזבאללה התריס וירה לתוך שטח ישראל, דווקא תגובת צה"ל התיירה את הפלונטר ונתנה תוקף לעמדה האמריקנית. ישראל לא תוכל להשלים עם קיומו של מרחב חסינות בבירה הלבנונית, שבו חיזבאללה יוכל להיבנות ללא חשש ולשקם את יכולותיו כזרועו של התמנון האיראני.

נצטרך לפעול בביירות וברובע הדאחייה כדי לשבש את תהליכי התעצמות של האויב ולהגביר את הלחץ עליו. לא פחות חשוב, כך נוכל לגבות ממנו מחירים שיגרמו לו לחשוב פעמיים לפני שיפעיל אמצעים זמינים וזולים כמו רחפני הנפץ.

להצהרות על אי קבלתה של המשוואה שאיראן ניסתה לכפות חשיבות מוגבלת. מה שיקבע איך תיראה המציאות הם המעשים. כמאמר הרמטכ"ל אייל זמיר, "מעשינו ידברו".

פורסם במקור ראשון, בתאריך 12 ביוני 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.